

EKONOMİK GELİŞMELER

Şubat - 2010

AR-GE MÜDÜRLÜĞÜ

İÇİNDEKİLER	1
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA (GSYH)	2
İSTİHDAM - İŞSİZLİK VE İŞGÜCÜ HAREKETLERİ	2
BÖLGESEL SONUÇLAR	3
İTHALAT – İHRACAT VE DIŞ TİCARET AÇIĞI	4
TURİZM GELİRİ ve GİDERİ	5
TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (TÜFE)	6
ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ (ÜFE)	6
DÖVİZ KURLARI	7

GRAFİKLER

Grafik 1 : Dış Ticaret Grafiği	5
---	---

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)

- ✚ 2009 yılı ikinci döneme ilişkin hesaplanan gayri safi yurtiçi hasıla değeri bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla % 3.3 azalış göstermiştir.
- ✚ Üretim yöntemi ile hesaplanan gayri safi yurtiçi hasıla tahmininde, 2009 yılı üçüncü üç aylık dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla %0.1'lik azalışla 262 229 Milyon TL olmuştur.
- ✚ 2009 yılının üçüncü üç aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla % 3.3'lük azalışla 27 129 Milyon TL olmuştur.
- ✚ 2009 yılının ilk dokuz aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla %2.3'lük azalışla 700 958 Milyon TL olmuştur.
- ✚ 2009 yılının ilk dokuz aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla % 8.4'lük azalışla 71 294 Milyon TL olmuştur.

İstihdam – İşsizlik ve İşgücü Hareketleri

- ✚ Tarım dışı istihdam 155 bin kişi azalmıştır.
- ✚ 2009 yılında Türkiye'de **kurumsal olmayan nüfus** bir önceki yıla göre 818 bin kişilik bir artış ile 70 milyon 542 bin kişiye, **kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus** ise 914 bin kişilik artış ile 51 milyon 686 bin kişiye ulaşmıştır.
- ✚ 2009 yılında istihdam edilenlerin sayısı, bir önceki yıla göre 83 bin kişi artarak, 21 milyon 277 bin kişiye ulaşmıştır. 2009 yılında tarım sektöründe çalışan sayısı **238 bin kişi artarken**, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı **155 bin kişi azalmıştır**.
- ✚ 2009 yılında istihdam edilenlerin % 24,7'si tarım, % 19,4'ü sanayi, % 5,9'u inşaat, % 50'si ise hizmetler sektöründedir. Bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında, tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının **1 puan**, hizmetler sektörünün payının **0,5 puan arttığı**, buna karşılık sanayi sektörünün payının **1,6 puan azaldığı**, inşaat sektörünün payının ise değişmediği görülmektedir.
- ✚ **İşsizlik oranı % 14 iken, tarım dışı işsizlik oranı % 17,4'tür.**
- ✚ 2009 yılında Türkiye genelinde işsiz sayısı bir önceki yıla göre 860 bin kişi artarak 3 milyon 471 bin kişiye yükselmiştir. İşsizlik oranı ise 3 puanlık artış ile % 14 seviyesinde gerçekleşmiştir. Kentsel yerlerde işsizlik oranı 3,8 puanlık artışla % 16,6, kırsal yerlerde ise 1,7 puanlık artışla % 8,9 olmuştur.
- ✚ Türkiye'de tarım dışı işsizlik oranı bir önceki yıla göre 3,8 puanlık artışla % 17,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran erkeklerde geçen yılın aynı dönemine göre 3,7 puanlık artışla % 16, kadınlarda ise 3,8 puanlık artışla % 21,9 olmuştur.
- ✚ **Çalışanların % 43,8'i yaptığı işten dolayı sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı değildir.** Yaptığı işten ötürü herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışanların oranı, bir önceki yıla göre 0,3 puanlık artışla % 43,8 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında bir önceki yıla göre tarım sektöründe sosyal güvenlikten yoksun çalışanların oranı % 87,8'den % 85,8'e düşerken, tarım dışı sektörlerde % 29,8'den % 30,1'e yükselmiştir.

✚ **2009 yılında işgücüne katılma oranı % 47,9'dur.**

- ✚ 2009 yılında Türkiye genelinde işgücüne katılma oranı, bir önceki yıla göre 1 puanlık artışla % 47,9 olarak gerçekleşmiştir. Erkeklerde işgücüne katılma oranı bir önceki yıla göre 0,4 puanlık artışla % 70,5, kadınlarda ise 1,5 puanlık artışla % 26'dır. Kentsel yerlerde işgücüne katılma oranı 0,8 puanlık artışla % 45,8, kırsal yerlerde ise 1,3 puanlık artışla % 52,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bölgesel Sonuçlar

(Düzey 1) 12 Bölge:

- ✚ İşgücüne katılma oranının en yüksek olduğu bölge % 60,7 ile Doğu Karadeniz'dir.
- ✚ 2009 yılında işgücüne katılma oranının en yüksek olduğu bölge % 60,7 ile Doğu Karadeniz (TR9) bölgesidir. İşgücüne katılma oranının erkeklerde en yüksek olduğu bölge (% 74,3) Akdeniz (TR6) ve kadınlarda (% 48) Doğu Karadeniz (TR9) bölgesidir.
- ✚ En yüksek istihdam artışı, 72 bin kişi ile Güneydoğu Anadolu bölgesindedir.
- ✚ 2009 yılında en yüksek istihdam artışı 72 bin kişi ile Güneydoğu Anadolu (TRC) bölgesinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık en fazla istihdam azalışının yaşandığı bölge İstanbul (TR1) bölgesidir. Bu bölgede toplam istihdam 197 bin kişi azalmış olup, bu azalışın % 82,2'si sanayi istihdamının azalışından ileri gelmiştir.
- ✚ Bölgelerdeki istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, tarım sektörünün payının en yüksek olduğu bölge % 58,7 ile Kuzeydoğu Anadolu (TRA), sanayi sektörünün payının en yüksek olduğu bölge % 37,9 ile İstanbul (TR1) ve % 37,3 ile Doğu Marmara (TR4), hizmetler sektörünün payının en yüksek olduğu bölge ise % 63,8 ile Batı Anadolu (TR5) bölgesidir.
- ✚ İşsizlik oranının en yüksek olduğu bölge % 17,5 ile Akdeniz bölgesidir.
- ✚ İşsizlik oranının en yüksek olduğu bölge % 17,5 ile Akdeniz (TR6) bölgesi iken, en düşük olduğu bölge % 6 ile Doğu Karadeniz (TR9) bölgesidir. 2009 yılında erkeklerin işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge % 18,4 ile Güneydoğu Anadolu (TRC) bölgesi iken, kadınlar için % 19,9 ile İstanbul (TR1) bölgesidir.

(Düzey 2) 26 Bölge:

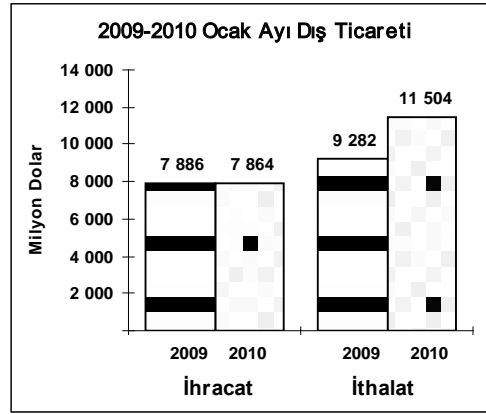
- ✚ İşgücüne katılma oranının en yüksek olduğu bölge % 60,7 ile TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) bölgesidir.
- ✚ 2009 yılında işgücüne katılma oranının en yüksek olduğu bölge % 60,7 ile TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) bölgesidir. Bunu % 56,1 ile TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) bölgesi izlemektedir. İşgücüne katılma oranının en düşük olduğu bölgeler ise % 31,5 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) ve % 34,4 ile TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) bölgeleridir.
- ✚ İstihdam edilenlerin % 17,5'i İstanbul'da yaşamaktadır.
- ✚ 15 ve daha yukarı yaştaki kurumsal olmayan nüfusun % 18,6'sını barındıran İstanbul (TR10), toplam istihdamın da % 17,5'ine sahiptir. Çalışma çağındaki nüfus içindeki payı % 6,7 olan TR51 (Ankara) bölgesi toplam istihdamın % 6,3'üne sahiptir. TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) bölgesinin toplam çalışma çağındaki nüfus içindeki payı % 3,6 iken, toplam istihdamın % 5,1'ine sahiptir. Buna karşılık, çalışma çağındaki nüfusun % 3,5'ine sahip olan TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) bölgesinin toplam istihdam içindeki payı % 2,4'tür.
- ✚ İşsizlik oranının en yüksek olduğu bölge % 22 ile TR62 (Adana, Mersin) bölgesidir.
- ✚ 2009 yılında işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge % 22 ile TR62 (Adana, Mersin) olup, bunu % 18,8 ile TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) takip etmektedir. İşsizlik oranının en düşük olduğu bölge ise % 6 ile TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) bölgesidir.

İthalat – İhracat ve Dış Ticaret Açığı

- ✚ Türkiye İstatistik Kurumu ve Gümrük Müsteşarlığı işbirliği ile oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; 2010 yılı Ocak ayında, 2009 yılının aynı ayına göre ihracat %0,3 azalarak 7 864 Milyon Dolar, ithalat ise %23,9 artarak 11 504 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %160,6 artarak 1 397 Milyon Dolardan 3 640 Milyon Dolara çıkmıştır.
- ✚ 2009 Ocak ayında %85 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2010 Ocak ayında %68,4'e gerilemiştir.
- ✚ 2010 Ocak ayında ihracat azalmıştır.
- ✚ AB'ye ihracat %17,1 artmıştır.
- ✚ 2009 Ocak ayında %42,9 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı 2010 Ocak ayında %50,4'e yükselmiştir. AB'ye yapılan ihracat, 2009 yılının aynı ayına göre %17,1 artarak 3 964 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.
- ✚ 2010 Ocak ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya olmuştur. Bu ülkeye yapılan ihracat 2009 Ocak ayına göre %4,5 artarak 837 Milyon Dolar olurken, Almanya'yı sırasıyla İtalya (596 Milyon Dolar), Fransa (516 Milyon Dolar) ve İngiltere (490 Milyon Dolar) takip etmiştir. İthalatta ise Rusya Federasyonu ilk sırada yer almıştır. Bu ülkeden yapılan ithalat %11 artarak 1 848 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya'yı sırasıyla Çin (1 074 Milyon Dolar), Almanya (883 Milyon Dolar) ve A.B.D. (647 Milyon Dolar) izlemiştir.

- İhracatta kara taşıtları ilk sırada yer almaktadır.
- 2010 Ocak ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer (1 063 Milyon Dolar) olurken; bu fasılı, örme giyim eşyası ve aksesuarları (616 Milyon Dolar) kazan makine ve cihazlar, aletler, parçaları (608 Milyon Dolar), elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları (487 Milyon Dolar) izlemiştir.
- Ocak ayında; en yüksek ithalatı olan fasıl mineral yakıtlar ve yağlar (2 846 Milyon Dolar) olmuştur. Bu fasılı; kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları (1 206 Milyon Dolar), demir ve çelik (1 111 Milyon Dolar) ve elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları (970 Milyon Dolar) izlemiştir.

Grafik 1. Dış Ticaret Grafiği

Turizm Geliri ve Gideri

- Turizm geliri geçen yılın aynı dönemine göre % 11,6 artmıştır.
- Ekim, Kasım ve Aralık aylarından oluşan IV. Dönemde en yüksek turizm geliri 2 466 201 396 \$ ile Ekim ayında gerçekleşmiştir. Kasım ayında 1 441 776 357 \$, Aralık ayında ise 1 104 920 838 \$ gelir elde edilmiştir. Ekim - Aralık döneminde kişi başı ortalama harcama yabancılar da 603 \$, vatandaşlarda ise 1 382 \$'dır.
- Turizm gideri geçen yılın aynı dönemine göre % 34,8 artmıştır.
- IV. Dönemde en yüksek turizm gideri 447 217 180 \$ ile Aralık ayında gerçekleşirken, Kasım ayında 393 619 402 \$, Ekim ayında ise 374 671 441 \$ turizm gideri gerçekleşmiştir. Ekim - Aralık döneminde kişi başına ortalama harcama 775 \$'dır.

Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)

- ✚ TÜFE’de aylık değişim %1,45 olarak gerçekleşmiştir.
- ✚ 2010 yılı Şubat ayında 2003=100 Temel Yıllı Tüketici Fiyatları Endeksi’nde bir önceki aya göre %1,45, bir önceki yılın Aralık ayına göre %3,32, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,13 ve on iki aylık ortalamalara göre %6,38 artış gerçekleşmiştir.
- ✚ **Ana harcama grupları itibariyle bir ay önceye göre en yüksek artış %5,01 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda gerçekleşmiştir.** Şubat ayında endekste yer alan gruplardan alkollü içecekler ve tütünde %3,72, lokanta ve otellerde %1,17, ulaşırmada %0,42, konutta %0,39, çeşitli mal ve hizmetlerde %0,22, haberleşmede %0,11, eğitimde %0,02 artış, ev eşyasında %-0,11, sağlıkta %-0,20, eğlence ve kültürde %-0,57, giyim ve ayakkabıda %-5,25 düşüş gerçekleşmiştir.
- ✚ **Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE’de en yüksek artış %52,88 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşmiştir.** Gıda ve alkolsüz içecekler (%14,84), ulaştırma (%9,68), lokanta ve oteller (%8,28) artışın yüksek olduğu diğer harcama gruplarıdır.

Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE)

- ✚ ÜFE’de aylık değişim %1,66 olarak gerçekleşmiştir.
- ✚ 2010 yılı Şubat ayında 2003=100 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Endeksi’nde bir önceki aya göre %1,66, bir önceki yılın Aralık ayına göre %2,25, bir önceki yılın aynı ayına göre %6,82 ve on iki aylık ortalamalara göre %1,20 artış gerçekleşmiştir.
- ✚ Aylık değişim tarım sektöründe %4,04, sanayi sektöründe %1,16 olarak gerçekleşmiştir.
- ✚ Tarım sektörü endeksinde, bir önceki yılın Aralık ayına göre %6,68, bir önceki yılın aynı ayına göre %19,73 ve on iki aylık ortalamalara göre %5,53 artış gerçekleşmiştir. Sanayi sektörü endeksinde ise bir önceki yılın Aralık ayına göre %1,34, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,16 ve on iki aylık ortalamalara göre %0,28 artış gerçekleşmiştir.
- ✚ ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış %10,27 ile elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı alt sektöründe gerçekleşmiştir.
- ✚ Sanayinin üç sektöründen elektrik, gaz, su sektöründe %9,14, imalat sanayi sektöründe %0,39, madencilik ve taşocaklığı sektöründe %0,28 artış gerçekleşmiştir.
- ✚ Bir önceki aya göre endekslerin en fazla artış gösterdiği alt sektörler, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı (%10,27), büro makineleri imalatı (%1,98), deri ürünleri imalatı (%1,91), maden kömürü, linyit ve turba (%1,60), gıda ürünleri ve içecek imalatı (%1,08), kimyasal ürünlerin imalatı (%1,04) alt sektörleridir. Buna karşılık mobilya imalatı (%-1,43), ham petrol ve doğalgaz çıkarımı (%-1,27), ağaç ve mantar ürünleri imalatı (%-1,02), metal eşya sanayi (%-1,01), kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri (%-0,83) bir ay önceye göre endekslerin en fazla gerilediği alt sektörler olmuştur.

01.02.2010 - 28.02.2010 TARİHLERİ ARASI DOLAR VE EURO DÖVİZ KURLARI

DOLAR ŞUBAT 2010

TARİH	ALİŞ (TL)	SATIŞ (TL)
28.02.2010	1.5380	1.5480
27.02.2010	1.5380	1.5480
26.02.2010	1.5350	1.5470
25.02.2010	1.5460	1.5580
24.02.2010	1.5410	1.5560
23.02.2010	1.5350	1.5470
22.02.2010	1.5180	1.5300
20.02.2010	1.5080	1.5180
19.02.2010	1.5150	1.5270
18.02.2010	1.5130	1.5230
17.02.2010	1.5000	1.5120
16.02.2010	1.5050	1.5150
15.02.2010	1.5100	1.5200
13.02.2010	1.5100	1.5200
12.02.2010	1.5120	1.5240
11.02.2010	1.5120	1.5220
10.02.2010	1.5090	1.5190
09.02.2010	1.5050	1.5180
08.02.2010	1.5130	1.5230
06.02.2010	1.5150	1.5300
05.02.2010	1.5130	1.5250
04.02.2010	1.4980	1.5080
03.02.2010	1.4840	1.4920
02.02.2010	1.4840	1.4920
01.02.2010	1.4830	1.4930

EURO ŞUBAT 2010

TARİH	ALİŞ (TL)	SATIŞ (TL)
28.02.2010	2.0940	2.1090
27.02.2010	2.0940	2.1090
26.02.2010	2.0900	2.1050
25.02.2010	2.0880	2.1060
24.02.2010	2.0970	2.1180
23.02.2010	2.0770	2.0940
22.02.2010	2.0640	2.0810
20.02.2010	2.0510	2.0660
19.02.2010	2.0500	2.0660
18.02.2010	2.0600	2.0750
17.02.2010	2.0500	2.0670
16.02.2010	2.0620	2.0770
15.02.2010	2.0530	2.0680
13.02.2010	2.0600	2.0750
12.02.2010	2.0610	2.0780
11.02.2010	2.0610	2.0760
10.02.2010	2.0680	2.0830
09.02.2010	2.0700	2.0880
08.02.2010	2.0730	2.0900
06.02.2010	2.0750	2.0950
05.02.2010	2.0700	2.0870
04.02.2010	2.0660	2.0810
03.02.2010	2.0690	2.0830
02.02.2010	2.0700	2.0830
01.02.2010	2.0650	2.0810